

Anna Kubacka

Wypowiedzi organów nadzorczych traktatów a treść zobowiązań międzynarodowych

Analiza opinii doradczej Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z 21 maja 2026 r. w sprawie Right to Strike under ILO Convention No. 87 i jej znaczenie dla oceny charakteru prawnego stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka, w szczególności w przedmiocie tzw. „prawa do aborcji”

Warszawa 2026

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Spis treści

Wstęp	5
I. Opinia doradcza MTS z 21 maja 2026 r.....	7
1. Geneza sprawy i pytanie postawione Trybunałowi	7
2. Rozstrzygnięcie Trybunału i jego uzasadnienie	8
3. Stanowisko Trybunału w przedmiocie charakteru prawnego wypowiedzi organów nadzorczych.....	9
3.1. Wypowiedzi organów nadzorczych a porozumienie stron traktatu	10
3.2. Wypowiedź jako źródło praktyki państw	11
3.3. Wypowiedź jako środek posiłkowy wykładni z art. 32 KWPT	11
3.4. Systematyzacja linii interpretacyjnej a zdania odrębne do opinii z 21 maja 2026 r.	13
II. Stanowisko Trybunału a dotychczasowe prace Komisji Prawa Międzynarodowego i orzecznictwo.....	16
1. Konkluzje Komisji Prawa Międzynarodowego z 2018 r.	16
2. Sprawa Ahmadou Sadio Diallo i formuła „znaczej wagi” (2010 r.).....	17
3. Spór Katar–Zjednoczone Emiraty Arabskie i granice autorytetu Komitetu CERD (2021 r.)	19
4. Sprawa Whaling in the Antarctic i wymóg konsensusu (2014 r.)	20
III. Konsekwencje dla oceny stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka.....	22
1. Wypowiedzi organów traktatowych w praktyce.....	22
2. Komitet Praw Człowieka ONZ i Komentarz ogólny nr 36.....	23
3. Komitet CEDAW i pozostałe organy traktatowe	26
4. Doktryna prawa międzynarodowego o mocy wiążącej wypowiedzi organów traktatowych	28
5. Głos polskiej doktryny prawa międzynarodowego.....	31
6. <i>San José Articles</i> – deklaracja z 2011 r.....	33
IV. Wnioski.....	34
Bibliografia	36
I. Orzecznictwo i decyzje organów międzynarodowych.....	36
II. Akty prawne i dokumenty urzędowe	37
III. Materiały i dokumenty instytucjonalne.....	37
IV. Literatura	39

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Główne tezy

- 21 maja 2026 r. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości¹ wprost wskazał, że wypowiedzi organów nadzorujących wykonywanie traktatów nie stanowią same w sobie „następczej praktyki” w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów² i nie tworzą automatycznie porozumienia stron co do jego wykładni³.
- Stanowisko organu eksperckiego może wpłynąć na wykładnię traktatu tylko w sposób pochodny – gdy wywoła lub odzwierciedli praktykę samych państw-stron, spełniającą wymogi porozumienia z art. 31 ust. 3 lit. b KWPT. Poza tym zakresem pozostaje jedynie środkiem posiłkowym z art. 32 KWPT, którego przyjęcie – jak zastrzegł Trybunał – nie jest dla nikogo obowiązkowe⁴.
- Podobne stanowisko zajmowała już wcześniej Komisja Prawa Międzynarodowego w Konkluzjach z 2018 r., a także sam Trybunał – w sprawie Diallo z 2010 r. i w sprawie Whaling in the Antarctic z 2014 r.
- W efekcie zasadne jest przyjęcie, że żaden komitet Organizacji Narodów Zjednoczonych⁵ nie może samą swoją wypowiedzią przesądzić o treści traktatu, wbrew jego tekstowi i wbrew stanowisku państw-stron. Dotyczy to również twierdzeń, jakoby z traktatów dotyczących praw człowieka miało wynikać tzw. „prawo do aborcji”.

¹ Dalej jako: „MTS” lub „Trybunał”.

² Dalej jako: „KWPT”.

³ *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), International Court of Justice, 21 maja 2026 r., § 83, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-00-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

⁴ Ibidem, § 83, 116–119; zob. też Ahmadou Sadio Diallo (Republika Gwinei v. Demokratyczna Republika Konga), wyrok z 30 listopada 2010 r., § 66, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/103/103-20101130-JUD-01-00-EN.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

⁵ Dalej jako: „ONZ”.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

- Zastrzeżenia wobec *de facto* prawotwórczej roli komitetów traktatowych formułuje także część doktryny prawa międzynarodowego, która nie tylko krytycznie odnosi się do kwestii istnienia samej legitymacji do wypowiedzania się na temat wykładni traktatów, ale także dostrzega, że Komitet Praw Człowieka ONZ w swoim orzecznictwie dotyczącym aborcji nie przedstawia w ogóle uzasadnienia prawnego przyjmowanych rozstrzygnięć⁶.
- Wobec braku mocy wiążącej takich wypowiedzi, państwa-strony zachowują swobodę suwerennego kształtowania krajowych regulacji dotyczących ochrony życia w fazie prenatalnej, o ile pozostają w zgodzie z tekstem traktatów – nie zaś z tym, co komitety chciałyby w tekście traktatu odnaleźć.

⁶ Zob. J. Roszkiewicz, *Prawo nasciturusa do życia w prawie konstytucyjnym i prawie międzynarodowym*, „Forum Prawnicze” 2017, nr 4(42), s. 109–110.

Wstęp

21 maja 2026 r. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości (dalej: „MTS” lub „Trybunał”) wydał opinię doradczą w sprawie *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (sprawa nr 191 w rejestrze MTS). Trybunałowi zadano pytanie, czy Konwencja nr 87 Międzynarodowej Organizacji Pracy (dalej: „MOP”) dotycząca wolności związkowej i ochrony praw związkowych z 1948 r. chroni prawo do strajku pracowników i ich organizacji⁷. Trybunał odpowiedział twierdząco – głosami 10 do 4 – uznając, że Konwencja nr 87 chroni prawo do strajku, choć jej tekst bezpośrednio o nim nie wspomina⁸.

Sam ten wynik ma znaczenie przede wszystkim dla międzynarodowego prawa pracy i pozostaje w gruncie rzeczy poza przedmiotem niniejszej analizy. Istotne pozostają jednak rozważania prawne, które doprowadziły Trybunał do ww. rozstrzygnięcia – a zwłaszcza, jak MTS rozstrzygnął spór o rolę, jaką w procesie wykładni traktatu odgrywają wypowiedzi organów nadzorujących jego wykonanie (ang. *pronouncements of expert treaty bodies*): Komitetu Ekspertów do spraw Stosowania Konwencji i Rekomendacji, Komitetu Wolności Związkowej czy powoływanych *ad hoc* komisji śledczych MOP. Trybunał oparł się w swej opinii na regułach wykładni skodyfikowanych w Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów z 1969 r.⁹

Na przestrzeni lat Instytut na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris wielokrotnie wskazywał, że stanowiska komitetów ONZ – Komitetu Praw Człowieka, Komitetu do spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (CEDAW), Komitetu Praw Gospodarczych, Społecznych

⁷ *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Request for Advisory Opinion), International Court of Justice, <https://www.icj-cij.org/case/191>, (dostęp: 04.08.2026); International Labour Organization, *ILO receives International Court of Justice Advisory Opinion on Convention No. 87 and the right to strike*, <https://www.ilo.org/resource/news/ilo-receives-international-court-justice-advisory-opinion-convention-no-87/>, (dostęp: 04.08.2026).

⁸ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 69–74; ASIL, *ICJ Recognizes Right to Strike Under Convention No. 87*, <https://asil.org/ilib/icj-recognizes-right-to-strike-under-convention-no-87/>, (dostęp: 04.08.2026).

⁹ Konwencja wiedeńska o prawie traktatów, sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz.U. z 1990 r., nr 74, poz. 439), dalej: KWPT.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

i Kulturalnych i innych – nie tworzą wiążących zobowiązań międzynarodowych, w szczególności w zakresie formułowanego przez te organy postulatu istnienia tzw. „prawa do aborcji”¹⁰. Argumentacja w tej kwestii opierała się przede wszystkim na brzmieniu samych traktatów oraz ogólnej teorii źródeł prawa międzynarodowego. Opinia doradcza MTS z 21 maja 2026 r. dodatkowo wzmacnia tę argumentację, bowiem zawiera wypowiedź głównego organu sądowego Organizacji Narodów Zjednoczonych, wprost dotyczącą metodologii postępowania z aktami organów eksperckich w procesie wykładni traktatu.

W niniejszej analizie przedstawiono stanowisko MTS wraz z odniesieniem do dotychczasowego orzecznictwa międzynarodowego oraz doktryny prawa międzynarodowego oraz wnioski co do charakteru prawnego stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka, w szczególności w przedmiocie tzw. „prawa do aborcji”.

¹⁰ Zob. np. Instytut Ordo Iuris, „Prawo do aborcji” nie ma podstaw w traktatach międzynarodowych. Stanowisko Ordo Iuris dla Komisji ONZ, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/prawo-do-aborcji-nie-ma-podstaw-w-traktatach-miedzynarodowych-stanowisko-ordo-iuris-dla-komisji-onz/>, (dostęp: 04.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

I. Opinia doradcza MTS z 21 maja 2026 r.

1. Geneza sprawy i pytanie postawione Trybunałowi

Spór, który doprowadził MOP do wystąpienia z wnioskiem o opinię doradczą, toczył się od ponad dekady. Od 2012 r. grupa pracodawców w strukturach MOP podnosiła, że organy nadzorcze tej organizacji – w tym Komitet Ekspertów do spraw Stosowania Konwencji i Rekomendacji – przekroczyły swój mandat, wywodząc z Konwencji nr 87 (która nie wspomina o strajku wprost) ochronę dla strajkujących pracowników¹¹.

Wewnętrzne mechanizmy trójstronnej (rządy, pracodawcy, pracownicy) struktury MOP nie pozwoliły rozstrzygnąć tego sporu, w efekcie czego Rada Administracyjna MOP, na 349. sesji specjalnej w dniu 10 listopada 2023 r., działając na podstawie art. 37 ust. 1 Konstytucji MOP oraz art. IX ust. 2 Porozumienia między MOP a ONZ, postanowiła zwrócić się do MTS z wnioskiem o wydanie opinii doradczej¹².

Warto podkreślić jak bardzo wyjątkowa była to sytuacja, bowiem wniosek o wydanie opinii doradczej przez MTS złożono dopiero drugi raz w historii MOP. Pierwszy skierowano w 1932 r. do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej – poprzednika MTS – w sprawie wykładni konwencji o pracy nocnej kobiet¹³.

W omawianej sprawie Trybunałowi zadano pytanie, czy „prawo do strajku pracowników i ich organizacji” jest chronione przez Konwencję nr 87¹⁴. Sprawa przyciągnęła szerokie zainteresowanie państw i organizacji międzynarodowych – do czerwca 2024 r. wpłynęło

¹¹ Newwise, *Understanding Convention No. 87 and the Right to Strike*, <https://www.newwise.com/articles/understanding-convention-no-87-and-the-right-to-strike>, (dostęp: 04.08.2026).

¹² International Court of Justice, Communiqué No. 2026/15, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-pre-01-00-en.pdf>, (dostęp: 04.08.2026); Op. cit., International Labour Organization, ILO receives International Court of Justice Advisory Opinion...

¹³ Op. cit., International Labour Organization, ILO receives International Court of Justice Advisory Opinion...

¹⁴ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 31; International Labour Organization, *Interpretation of Convention No. 87 with respect to the right to strike*, <https://www.ilo.org/topics-and-sectors/freedom-association/interpretation-convention-no-87-respect-right-strike>, (dostęp: 04.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

do Trybunału 31 pisemnych oświadczeń, a w dniach 6–8 października 2025 r. odbyły się rozprawy publiczne, na których stanowiska ustne przedstawiło 18 państw i pięć organizacji międzynarodowych¹⁵.

2. Rozstrzygnięcie Trybunału i jego uzasadnienie

Większością 10 głosów do 4 Trybunał orzekł, że prawo do strajku pracowników i ich organizacji jest chronione przez Konwencję nr 87, przy czym nie rozstrzyga to o szczegółowej treści, zakresie ani warunkach korzystania z tego prawa¹⁶.

Punktem wyjścia dla rozważań Trybunału była reguła ogólna wykładni traktatów z art. 31 ust. 1 KWPT. Trybunał zauważył, że brak wyraźnego postanowienia o prawie do strajku nie oznacza jego automatycznego wyłączenia z Konwencji – wyłączenie takie byłoby uzasadnione tylko wtedy, gdyby na to jednoznacznie wskazywały łącznie tekst wszystkich odnoszących się do niego postanowień, ich kontekst oraz przedmiot i cel traktatu¹⁷.

Kluczowy dla rozstrzygnięcia okazał się art. 3 ust. 1 Konwencji nr 87, przyznający organizacjom pracowników i pracodawców prawo do swobodnego układania statutów i regulaminów, wybierania przedstawicieli, organizowania administracji i działalności oraz formułowania programów działania. Odczytywany łącznie z art. 2 i 10 Konwencji, w ocenie Trybunału obejmuje on, jako element „działalności” organizacji, także strajk, zdefiniowany jako „czasowe wstrzymanie lub ograniczenie pracy przez grupę pracowników w celu wywalczenia lub odparcia żądań albo wyrażenia bądź poparcia roszczeń”¹⁸.

¹⁵ Op. cit., International Labour Organization, Interpretation of Convention No. 87...

¹⁶ Op. cit., International Court of Justice, Communiqué No. 2026/15. Za przyjęciem opinii głosowali: Prezes Iwasawa, Wiceprezes Sebutinde oraz sędziowie Bhandari, Nolte, Charlesworth, Brant, Gómez Robledo, Cleveland, Aurescu i Tladi. Przeciw głosowali sędziowie Tomka, Abraham, Xue i Hmoud.

¹⁷ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 67–68; J. Arato, J. Uriburu, *Treaty Interpretation in the ICJ's Opinion on the Right to Strike*, „EJIL: Talk!”, 28 maja 2026 r., <https://www.ejiltalk.org/treaty-interpretation-in-the-icjs-opinion-on-the-right-to-strike/>, (dostęp: 04.08.2026).

¹⁸ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 69–70.

Wykładnia językowa zastosowana przez Trybunał została wzmocniona także odniesieniem do przedmiotu i celu Konwencji, która ma gwarantować wolność związkową jako środek poprawy warunków pracy, zaś strajk jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanych przez pracowników w tym celu¹⁹.

W efekcie Trybunał uznał, że sama reguła ogólna z art. 31 ust. 1 KWPT prowadzi do wniosku, że Konwencja nr 87 chroni prawo do strajku²⁰.

3. Stanowisko Trybunału w przedmiocie charakteru prawnego wypowiedzi organów nadzorczych

Ustaliwszy znaczenie Konwencji nr 87 na podstawie reguły ogólnej wykładni, Trybunał przeszedł do analizy trzech elementów wymienionych w art. 31 ust. 3 KWPT, które – wraz z kontekstem – należy brać pod uwagę przy wykładni traktatu, tj. późniejszego porozumienia stron (lit. a), późniejszej praktyki stron (lit. b) oraz odpowiednich norm prawa międzynarodowego stosowanych w stosunkach między stronami (lit. c)²¹.

Wobec braku wyraźnego porozumienia między stronami (art. 31 ust. 3 lit. a KWPT) Konwencji nr 87 co do istnienia prawa do strajku, uwaga Trybunału skupiła się na dwóch pozostałych elementach: późniejszej praktyce oraz tzw. integracji systemowej na podstawie odpowiednich norm prawa międzynarodowego²².

W ramach analizy „późniejszej praktyki stron” (art. 31 ust. 3 lit. b KWPT) Trybunał sformułował tezę najbardziej interesującą w kontekście niniejszej analizy. MTS przypomniał, że aby praktyka mogła zostać uznana za autentyczny środek wykładni

¹⁹ Ibidem, § 72–73.

²⁰ Ibidem, § 74.

²¹ KWPT, art. 31 ust. 3.

²² Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 75–76.

w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT, musi ona ustanawiać „wspólne rozumienie stron co do znaczenia, jakie należy przypisać traktatowi”²³.

Rzecz w tym, że choć rzeczywiście na przestrzeni lat kolejne organy nadzorcze MOP – Komitet Ekspertów, Komitet Wolności Związkowej, komisje śledcze – w coraz jaśniejszych słowach wyrażały pogląd, że Konwencja nr 87 chroni prawo do strajku, to Trybunał odnotował, że część państw-stron wyraziła w różnych momentach „jasny sprzeciw” wobec takiej interpretacji²⁴.

3.1. Wypowiedzi organów nadzorczych a porozumienie stron traktatu

W analizowanej opinii Trybunał stwierdził, że wypowiedzi organów nadzorujących wykonywanie traktatów nie stanowią same w sobie następcej praktyki w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT. Przepis ten wymaga bowiem porozumienia (zgody) stron, a organ złożony z niezależnych ekspertów – lub organ o strukturze trójstronnej, jak w przypadku MOP – nie może samym faktem wydania własnej wypowiedzi wytworzyć takiej zgody²⁵.

Wynika to z faktu, że wypowiedź organu eksperckiego i praktyka państw-stron traktatu to dwie, różne kategorie. Autorytet merytoryczny wypowiedzi, nawet jej powtarzalność i konsekwencja, z jaką jest głoszona, nie są w stanie podważyć faktu, że nie doszło do porozumienia państw (stron). Porozumienia nie zawiera się bowiem jednostronną deklaracją organu nadzorczego.

Wobec powyższego nawet postępujące w czasie zaostrzanie i uszczegóławianie stanowiska organów nadzorczych MOP w sprawie prawa do strajku nie mogło ustanowić

²³ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 77.

²⁴ Ibidem, § 78–86.

²⁵ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 83; M. Emberland, *A Framework for the Weight of Treaty Body Output: The ICJ's Right to Strike Advisory Opinion*, „EJIL: Talk!”, 8 czerwca 2026 r., <https://www.ejiltalk.org/a-framework-for-the-weight-of-treaty-body-output-the-icjs-right-to-strike-advisory-opinion/>, (dostęp: 04.08.2026).

porozumienia stron w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT – skoro część państw-stron wyraziła wobec niego jasny i utrzymujący się sprzeciw²⁶.

3.2. Wypowiedź jako źródło praktyki państw

Należy podkreślić, że Trybunał nie odebrał wypowiedziom organów nadzorczych wszelkiego znaczenia interpretacyjnego. Mogą one wpływać na wykładnię traktatu w sposób pochodny – gdy wywołują lub odzwierciedlają praktykę samych państw, która sama w sobie czyni zadość wymogowi „porozumienia” z art. 31 ust. 3 lit. b KWPT²⁷.

Wykładnia ta jest zgodna z Konkluzją 13 ust. 3 Konkluzji Komisji Prawa Międzynarodowego z 2018 r. w przedmiocie porozumień i praktyki późniejszej w związku z wykładnią traktatów, opracowanych przez sprawozdawcę specjalnego Georga Nolte. Warto odnotować, że Nolte jest obecnie sędzią MTS i należy do większości, która wydała opinię z 21 maja 2026 r.²⁸

Najprościej rzecz ujmując, dopiero praktyka wygenerowana przez państwa na podstawie wypowiedzi organu nadzorczego pozwala na zastosowanie art. 31 ust. 3 lit. b KWPT – nie sama wypowiedź²⁹.

3.3. Wypowiedź jako środek posiłkowy wykładni z art. 32 KWPT

Powyższe ustalenia nie zamykają jednak tematu wykładni traktatów. Należy mieć na uwadze, że nawet gdy wypowiedź organu nadzorczego nie wywołała porozumienia stron w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT, może zostać uwzględniona jako „środek posiłkowy” wykładni na podstawie art. 32 KWPT.

²⁶ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 87.

²⁷ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 83; Op. cit., M. Emberland.

²⁸ *Draft conclusions on subsequent agreements and subsequent practice in relation to the interpretation of treaties, with commentaries*, w: Report of the International Law Commission, Seventieth session, A/73/10, 2018, konkluzja 13, <https://legal.un.org/ilc/reports/2018/english/chp4.pdf>, (dostęp: 04.08.2026); Op. cit., M. Emberland.

²⁹ Op. cit., M. Emberland.

W przypadku systemu nadzorczego MOP, Trybunał zastosował – z zastrzeżeniem odpowiednich modyfikacji (*mutatis mutandis*) – formułę „znaczej wagi” (*great weight*), wyrażoną wcześniej w wyroku w sprawie Ahmadou Sadio Diallo z 2010 r. wobec Komitetu Praw Człowieka ONZ³⁰. Za sprawą Diallo MTS powtórzył, że przyznanie „znaczej wagi” interpretacji organu nadzorczego nie oznacza jednak, że Trybunał – a tym bardziej sąd czy organ krajowy – jest prawnie zobowiązany do jej przyjęcia. **Możliwość uwzględnienia stanowiska organu eksperckiego jako elementu pomocniczego przy wykładni nie przekształca tego stanowiska w źródło zobowiązania**³¹.

Warto jednakże zaznaczyć, że formuła „znaczej wagi” nie została przyjęta przez cały skład Trybunału bezkrytycznie.

Sędzia Bhandari w swojej deklaracji zauważył, że w odniesieniu do organów nadzorczych MOP – w odróżnieniu od organów eksperckich systemu ochrony praw człowieka, takich jak Komitet Praw Człowieka ONZ – bardziej adekwatna byłaby formuła „należnej wagi” (*due weight*), z uwagi na ich trójstronny, a nie sądowy czy *quasi*-sądowy, charakter instytucjonalny³². Sędzia Nolte w opinii odrębnej zastrzegł z kolei, że sformułowania użytego w sprawie Diallo nie należy odczytywać jako generalnego uznania, iż wypowiedziom organów traktatowych zawsze przysługuje „znaczna waga”³³.

Ostatecznie Trybunał uznał, że skoro znaczna większość państw-stron Konwencji nr 87 – jak wynika z ich praktyki – uważa, że Konwencja ta chroni prawo do strajku, element ten

³⁰ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 116–119; Op. cit., M. Emberland.

³¹ Op. cit., Ahmadou Sadio Diallo, § 66; Op. cit., M. Emberland.

³² Deklaracja sędziego D. Bhandariego do: Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 18, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-06-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

³³ Opinia odrębna sędziego G. Noltego do: Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 46, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-07-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

należy uwzględnić jako środek posiłkowy wykładni, potwierdzający wniosek już wcześniej osiągnięty na podstawie art. 31 KWPT³⁴.

Prawo do strajku Trybunał wywiódł zatem przede wszystkim z samego tekstu Konwencji nr 87, na podstawie reguły ogólnej wykładni z art. 31 ust. 1 KWPT. Stanowiska organów nadzorczych MOP odegrały rolę potwierdzającą – nie były samodzielną podstawą prawną rozstrzygnięcia. Oznacza to, że nawet w sprawie, której wynik merytoryczny był zgodny z poglądem wyrażanym od lat przez organy nadzorcze, Trybunał odmówił przyznania ich wypowiedziom mocy tworzącej samoistne zobowiązanie traktatowe.

3.4. Systematyzacja linii interpretacyjnej a zdania odrębne do opinii z 21 maja 2026 r.

Opinia Trybunału pozwala usystematyzować linię interpretacyjną, która – choć wynika wprost z treści KWPT – mimo wszystko rodziła pewne wątpliwości, gdy pojawiała się konieczność skorzystania z niej.

MTS ustalił zatem, że:

1. wypowiedzi organów nadzorczych traktatów nie są same w sobie porozumieniem stron w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT,
2. wypowiedzi organów nadzorczych traktatów mogą jednakże wpływać na ich wykładnię w sposób pochodny, gdy wywołują lub odzwierciedlają odrębną praktykę samych państw-stron, spełniającą wymogi tego przepisu,
3. poza ww. zakresem wypowiedzi organów nadzorczych traktatów funkcjonują jedynie jako środek posiłkowy z art. 32 KWPT, którego żaden organ dokonujący wykładni – sąd, trybunał, władza krajowa – nie musi przyjąć.

³⁴ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 115.

Rzetelność wymaga jednak zaznaczenia, że według części sędziów MTS powyższy schemat nie został w opinii z 21 maja 2026 r. zastosowany w pełni prawidłowo.

Ustalając na podstawie art. 31 ust. 3 lit. c KWPT „odpowiednie normy prawa międzynarodowego”, Trybunał oparł się na orzecznictwie Komitetu Praw Człowieka ONZ dotyczącym art. 22 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, uznając je – wraz z art. 8 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych – za wskazówkę interpretacyjną przemawiającą za objęciem prawa do strajku Konwencją nr 87³⁵. Decyzja ta stała się głównym przedmiotem krytyki w stanowiskach odrębnych.

Sędzia Xue stwierdziła w swoim wotum rozbieżnym, że większość sędziów “wydaje się opierać w większym stopniu na oświadczeniach organów monitorujących traktaty niż na samym tekście Konwencji nr 87”³⁶. Sędzia Abraham odwołał się do *circulus in probando* (ang. *circular reasosing*, które w języku polskim możemy wyrazić jako logikę błędnego koła), wskazując, że interpretacja organu eksperckiego – przywołana jako „odpowiednia norma” – w istocie rozstrzyga z góry to samo pytanie, na które Trybunał miał dopiero odpowiedzieć³⁷. Sędzia Hmoud posunął się jeszcze dalej, zarzucając większości niedopuszczalne przeszczepienie zobowiązań z odrębnego reżimu traktatowego na Konwencję nr 87 w imię rzekomej jedności i koherencji prawa międzynarodowego³⁸.

³⁵ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 90–91, 97–98.

³⁶ “(...) appears to rely more on the pronouncements of treaty monitoring bodies than the text of Convention No. 87 itself” (zob. Opinia rozbieżna sędziego Xue Hanqin do: Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 37, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-05-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

³⁷ Opinia rozbieżna sędziego R. Abrahama do: Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 45, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-04-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

³⁸ Opinia rozbieżna sędziego M.D. Hmouda do: Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 34, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-11-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Zdania odrębne nie tylko nie podważają więc, lecz potwierdzają wniosek o braku mocy wiążącej wypowiedzi organów nadzorujących wykonywanie traktatów.

Co więcej, jak wynika z treści przyjętej większością opinii, sędziowie MTS, którzy zgodzili się z ostatecznym rozstrzygnięciem sprawy, stanowczo zastrzegli, że powołanie się na stanowisko organu traktatowego praw człowieka jako „odpowiednią normę” interpretacyjną, w miejsce ustalenia rzeczywistej zgody państw-stron, jest metodologicznie wadliwe.

II. Stanowisko Trybunału a dotychczasowe prace Komisji Prawa Międzynarodowego i orzecznictwo

1. Konkluzje Komisji Prawa Międzynarodowego z 2018 r.

Stanowisko przyjęte przez MTS w opinii z 21 maja 2026 r. koresponduje ze wspomnianymi już wyżej, wieloletnimi pracami Komisji Prawa Międzynarodowego (dalej jako: „KPM”) nad tematem „porozumienia późniejsze i praktyka późniejsza w związku z wykładnią traktatów” (ang. *subsequent agreements and subsequent practice in relations to the interpretation of treaties*)³⁹. Prace te, prowadzone od 2008 r. pod kierunkiem sprawozdawcy specjalnego Georga Nolte, obecnie sędziego MTS, zakończyły się w 2018 r. przyjęciem trzynastu konkluzji wraz z komentarzami, przyjętych do wiadomości przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją 73/202 z 20 grudnia 2018 r.⁴⁰

Konkluzja 13, poświęcona „wypowiedziom organów eksperckich powołanych na podstawie traktatu” (ang. *pronouncements of expert treaty bodies*) jest w pełni spójna ze stanowiskiem MTS przyjętym w analizowanej opinii z 2026 r.

W ustępie 3 Konkluzji 13 czytamy bowiem, że wypowiedź organu eksperckiego może wywołać lub odnosić się do późniejszego porozumienia albo praktyki stron w rozumieniu art. 31 ust. 3 KWPT, albo do praktyki w rozumieniu art. 32 KWPT – przy czym samo milczenie państwa nie może być domyślnie uznane za praktykę akceptującą interpretację wyrażoną w takiej wypowiedzi⁴¹.

Co więcej, w komentarzu do Konkluzji 13 znalazł się *passus* wyjaśniający, że porozumienia i praktyka późniejsza jako autentyczne środki wykładni traktatu nie powinny być mylone

³⁹ Op. cit., Draft conclusions on subsequent agreements and subsequent practice...

⁴⁰ UN, Resolution adopted by the General Assembly on 20 December 2018, <https://docs.un.org/en/A/RES/73/202>, (dostęp: 06.08.2026); International Law Commission, *Subsequent agreements and subsequent practice in relation to interpretation of treaties*, Summaries of the Work of the International Law Commission, https://legal.un.org/ilc/summaries/1_11.shtml, (dostęp: 04.08.2026).

⁴¹ Op. cit., Draft conclusions on subsequent agreements and subsequent practice..., konkluzja 13 ust. 3.

z interpretacjami dokonywanymi przez sądy, trybunały lub organy eksperckie powołane na podstawie traktatów w konkretnych sprawach. Porozumienia i praktyka późniejsza są „autentyczne”, ponieważ są wyrazem rozumienia traktatu przez same jego strony – natomiast autorytet sądów, trybunałów i organów eksperckich wywodzi się z innych źródeł, w tym z samego traktatu poddawanego interpretacji. Stąd też ich orzeczenia i wypowiedzi mogą być jedynie pośrednio relewantne dla identyfikacji porozumień i praktyki samych stron – wówczas, gdy je odzwierciedlają, wywołują lub do nich się odnoszą⁴².

Na marginesie warto odnotować, że samo brzmienie Konkluzji 13 również było przedmiotem dyskusji. Stany Zjednoczone zgłosiły zastrzeżenie już do samego terminu „wypowiedzi” (*pronouncements*), wskazując, że niesie on niewłaściwą sugestię autorytetu i proponowały bardziej neutralne określenie, na przykład „stanowiska” (*views*)⁴³. Uwaga ta wydaje się dodatkowo wzmacniać tezę o braku mocy wiążącej tego typu aktywności organów nadzorujących. Podobne wątpliwości padły z resztą także na forum Szóstego Komitetu Zgromadzenia Ogólnego ONZ, gdzie Grecja podkreśliła, że ani praktyka organizacji międzynarodowej, ani wypowiedzi organów eksperckich nie stanowią same w sobie praktyki późniejszej, a Singapur zwrócił uwagę, że ze względu na zróżnicowanie mandatów poszczególnych organów nadzorczych skutek i waga ich wypowiedzi muszą zależeć w pierwszym rzędzie od postanowień aktów je ustanawiających⁴⁴.

2. Sprawa Ahmadou Sadio Diallo i formuła „znaczej wagi” (2010 r.)

Formuła „znaczej wagi” (ang. *great weight*), rozciągnięta przez Trybunał w opinii z 21 maja 2026 r. na system nadzorczy MOP, pochodzi z wyroku merytorycznego

⁴² Op. cit., Draft conclusions on subsequent agreements and subsequent practice..., komentarz do konkluzji 13, § 11.

⁴³ United States Department of State, *US comments on the ILC Draft on Subsequent Agreements and Subsequent Practice*, <https://2017-2021.state.gov/wp-content/uploads/2019/10/US-comments-on-the-ILC-Draft-on-Subsequent-Agreements-.pdf>, (dostęp: 04.08.2026).

⁴⁴ United Nations, *In progress at UNHQ*, <https://press.un.org/en/2016/gal3531.doc.htm>, (dostęp: 04.08.2026).

w sprawie Ahmadou Sadio Diallo z 30 listopada 2010 r. Spór dotyczył traktowania obywatela Gwinei przez Demokratyczną Republikę Konga, a Trybunał musiał w jego ramach dokonać wykładni Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych⁴⁵.

W §66 tego wyroku Trybunał wyjaśnił, że – dla osiągnięcia niezbędnej jasności, podstawowej konsekwencji prawa międzynarodowego oraz bezpieczeństwa prawnego, do którego uprawnione są zarówno jednostki korzystające z zagwarantowanych praw, jak i państwa zobowiązane do wykonywania zobowiązań traktatowych – powinien przypisywać „znaczną wagę” interpretacji przyjętej przez Komitet Praw Człowieka ONZ, czyli niezależny organ powołany specjalnie do nadzorowania stosowania Paktu⁴⁶. **Deklarację tę poprzedza jednak zastrzeżenie Trybunału, że nie jest „w żaden sposób zobowiązany, w toku wykonywania swoich funkcji sądowych, do kształtowania własnej interpretacji Paktu na podobieństwo interpretacji przyjętej przez Komitet”⁴⁷.**

Oznacza to, że przypisanie stanowisku organu nadzorczego „znaczej wagi” jako środkowi posiłkowemu wykładni nie jest tym samym co przypisanie mu mocy wiążącej – dokładnie taki sam wniosek płynie z opinii doradczej wydanej w sprawie *Right to Strike*.

Trybunał zachowuje zatem pełną swobodę interpretacyjną i może – choć nie musi – odstąpić od interpretacji organu eksperckiego, jeśli uzna ją za nieprzekonującą w świetle reguł wykładni traktatów. Nawet w odniesieniu do Komitetu Praw Człowieka ONZ, którego

⁴⁵ Ahmadou Sadio Diallo (Republika Gwinei v. Demokratyczna Republika Konga), wyrok z 30 listopada 2010 r., I.C.J. Reports 2010, <https://www.icj-cij.org/case/103>, (dostęp: 04.08.2026).

⁴⁶ Op. cit., Ahmadou Sadio Diallo, § 66; zob. też J.K. Cogan, *The 2010 Judicial Activity of the International Court of Justice*, „American Journal of International Law” 2011, t. 105, s. 477, <https://www.cambridge.org/core/journals/american-journal-of-international-law/article/abs/2010-judicial-activity-of-the-international-court-of-justice/2C330F549356FB457B26E216B0EDB5C2>, (dostęp: 04.08.2026).

⁴⁷ Op. cit., Ahmadou Sadio Diallo, § 66; cyt. za: F. Zarbiyev, *Cutting off the King’s Head: Rethinking Authority in International Law*, „Journal of International Dispute Settlement” 2023, t. 14, nr 3, s. 285–304, <https://academic.oup.com/jids/article/14/3/285/7221370>, (dostęp: 04.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

skład tworzą wyłącznie prawnicy praktycy – co zresztą uzasadniało przypisanie jego wypowiedziom większego autorytetu niż wypowiedziom organów o strukturze bardziej politycznej – Trybunał nigdy nie zrównał jego stanowisk z porozumieniem stron z art. 31 ust. 3 lit. b KWPT.

3. Spór Katar–Zjednoczone Emiraty Arabskie i granice autorytetu Komitetu CERD (2021 r.)

Analizując zagadnienie charakteru prawnego wypowiedzi organów nadzorujących warto odnieść się także do sporu pomiędzy Katarzem a Zjednoczonymi Emiratami Arabskimi na tle Międzynarodowej konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji rasowej z 1965 r.

W sprawie tej Komitet do spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej (ang. *Committee on the Elimination of Racial Discrimination*, dalej jako: „CERD”), w swojej Ogólnej Rekomendacji nr 30, przyjął szeroką interpretację zakazu dyskryminacji, obejmującą różnicowanie sytuacji prawnej ze względu na obywatelstwo lub status migracyjny⁴⁸. Trybunał zajął w tej kwestii stanowisko odmienne⁴⁹.

Taka rozbieżność między Trybunałem a Komitetem CERD nie byłaby możliwa, gdyby wypowiedzi organów traktatowych miały charakter wiążącej, autorytatywnej wykładni traktatu. **Przykład ten potwierdza, że nawet przed opinią z 21 maja 2026 r. orzecznictwo MTS nie traktowało stanowisk organów nadzorczych systemu ochrony**

⁴⁸ Committee on the Elimination of Racial Discrimination, *Admissibility of the Inter-state communication submitted by Qatar against the United Arab Emirates* (2019), <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CERD/CERD-C-99-4.pdf>, (dostęp: 06.08.2026).

⁴⁹ ICJ, APPLICATION OF THE INTERNATIONAL CONVENTION ON THE ELIMINATION OF ALL FORMS OF RACIAL DISCRIMINATION (QATAR v. UNITED ARAB EMIRATES) PRELIMINARY OBJECTIONS, <https://icj-web.ileman.un-icc.cloud/sites/default/files/case-related/172/172-20210204-JUD-01-00-EN.pdf>, (dostęp: 06.08.2026); C. Espósito, *Who is the Final Interpreter in Human Rights: the ICJ v CERD?*, „EJIL: Talk!”, <https://www.ejiltalk.org/who-is-the-final-interpreter-in-human-rights-the-icj-v-cerd/>, (dostęp: 04.08.2026).

praw człowieka jako automatycznie przesądzających treść zobowiązań traktatowych państw.

4. Sprawa Whaling in the Antarctic i wymóg konsensusu (2014 r.)

Podobne stanowisko Trybunał zajął już w 2014 r. w wyroku w sprawie *Whaling in the Antarctic* (Australia przeciwko Japonii, z udziałem interwenienta – Nowej Zelandii), dotyczącym wykładni Międzynarodowej konwencji o uregulowaniu wielorybnictwa z 1946 r. Spór dotyczył wagi, jaką należy przypisać rezolucjom Międzynarodowej Komisji Wielorybniczej (dalej jako: „IWC”) – organu nadzorującego wykonywanie tej konwencji⁵⁰.

Trybunał wskazał wówczas, że rezolucje IWC – choć niewiążące – mogą być relewantne dla wykładni Konwencji, gdy zostały przyjęte w drodze konsensusu lub jednomyślnie. Rezolucje przyjęte bez konsensusu, przy zgłoszonym przez zainteresowane państwo sprzeciwie, takiego znaczenia już nie mają⁵¹.

Już wtedy Trybunał uzależniał więc znaczenie interpretacyjne aktu organu nadzorczego od istnienia rzeczywistego porozumienia – lub co najmniej braku sprzeciwu – państw-stron, nie zaś od samego faktu jego przyjęcia przez organ ekspercki.

W opinii odrębnej sędzieja Bennouna zwrócił uwagę na paradoks przyjętego rozumowania, pytając, w jaki sposób zobowiązanie prawne może wynikać z niewystarczającej analizy dokonanej przez państwo lub z niedostatecznego uwzględnienia przez nie aktów organów

⁵⁰ *Whaling in the Antarctic* (Australia v. Japonia: Nowa Zelandia interweniująca), wyrok z 31 marca 2014 r., I.C.J. Reports 2014, s. 226.

⁵¹ Ibidem, § 46; J. Arato, *Subsequent Practice in the Whaling Case, and What the ICJ Implies about Treaty Interpretation in International Organizations*, „EJIL: Talk!”, 31 marca 2014 r., <https://www.ejiltalk.org/subsequent-practice-in-the-whaling-case-and-what-the-icj-implies-about-treaty-interpretation-in-international-organizations/>, (dostęp: 04.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

międzynarodowych, które z natury nie mają wobec tego państwa charakteru normatywnego⁵².

Uwaga sędziego Bennouna prowadzi do wniosku, że sam brak sprzeciwu nie powinien być uznawany za zgodę (porozumienie), co faktycznie wybrzmiewa z innych wyżej przytaczanych już opinii.

Sprawa Diallo, spór Katar-ZEA, *Whaling in the Antarctic* oraz najnowsza opinia w sprawie *Right to Strike* składają się na konsekwentną linię interpretacyjną, zgodnie z którą istnieje istotna różnica między porozumieniem i praktyką stron traktatu (jako autentycznymi środkami jego wykładni) a wypowiedziami organów eksperckich powołanych do jego nadzorowania (jako środkiem co najwyżej posiłkowym).

⁵² Opinia odrębna sędziego M. Bennouny do wyroku w sprawie *Whaling in the Antarctic*, I.C.J. Reports 2014, s. 341, 344; cyt. za: S. Raffeyner, *Organ Practice in the Whaling Case: Consensus and Dissent between Subsequent Practice, Other Practice and a Duty to Give Due Regard*, „European Journal of International Law” 2016, t. 27, nr 4, s. 1043–1059, <https://academic.oup.com/ejil/article/27/4/1043/2962223>, (dostęp: 04.08.2026).

III. Konsekwencje dla oceny stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka

1. Wypowiedzi organów traktatowych w praktyce

Spory o moc wiążącą stanowisk organów traktatowych obejmują trzy zagadnienia. *Primo*, czy dany komitet miał kompetencję do wydania określonej wypowiedzi? *Secundo*, czy wypowiedź ta jest trafna merytorycznie? Przy czym merytoryka ta rozumiana jest szeroko i obejmuje wiedzę medyczną, socjologiczną, prawną *et cetera*. I wreszcie *tertio*, czy wypowiedź ta, niezależnie od odpowiedzi na dwa poprzednie pytania, wiąże państwa-strony jako element treści traktatu?

Odpowiedź na trzecie pytanie wybrzmiała już w niniejszej analizie: nie, wypowiedź taka nie jest wiążąca, chyba że wypowiedź komitetu wywołała lub odzwierciedla praktykę samych państw spełniającą wymogi art. 31 ust. 3 lit. b KWPT. Rozstrzygnięcie to nie zależy od tego, czy dany komitet miał kompetencję do zajęcia stanowiska, ani od tego, czy jego stanowisko jest słuszne. Nawet mająca podstawy prawne i słusznie sformułowana wypowiedź komitetu nie stają się przez to porozumieniem państw – tak samo, jak nawet najbardziej przekonujące stanowisko Komitetu Ekspertów MOP nie stało się porozumieniem stron Konwencji nr 87, dopóki go nie podzieliły.

Podkreślenia wymaga, że art. 31 ust. 3 lit. b KWPT ma jednolitą treść niezależnie od tego, jaki traktat jest interpretowany, a przesłanki uznania danej wypowiedzi za wyraz porozumienia stron – autentyczność, wspólne rozumienie, brak jednomyślnego sprzeciwu – wynikają z samej Konwencji wiedeńskiej.

Skoro więc Trybunał uznał, że nawet wysoce wyspecjalizowany, quasi-sądowy Komitet Ekspertów MOP nie może własną wypowiedzią zastąpić zgody państw-stron, to identyczny wniosek musi obowiązywać *a fortiori* wobec komitetów ONZ, których mandat i skład są równie eksperckie, a niekiedy – jak w przypadku organów o strukturze czysto eksperckiej, bez udziału przedstawicieli pracodawców i pracowników – nawet słabiej zakotwiczone

instytucjonalnie niż trójstronna struktura MOP. Ta metodologia – wypracowana przez Trybunał w odniesieniu do organów nadzorczych MOP – ma zatem zastosowanie z odpowiednimi modyfikacjami do innych systemów nadzoru traktatowego, w tym w sektorze praw człowieka⁵³.

Organy traktatowe ONZ – Komitet Praw Człowieka, Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, Komitet do spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet, Komitet do spraw Likwidacji Dyskryminacji Rasowej, Komitet Praw Dziecka i inne – wydają uwagi ogólne (*general comments*), stanowiska w indywidualnych komunikacjach, uwagi końcowe oraz oświadczenia. **Żadna z tych wypowiedzi nie stanowi sama w sobie praktyki późniejszej w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT.** Mogą natomiast działać pochodnie, gdy wywołują lub odzwierciedlają praktykę samych państw.

Poza tym zakresem każda wypowiedź musi być traktowana jako środek posiłkowy z art. 32 KWPT, a „znaczną wagą” powinna jej być przypisywana tylko w takim zakresie, w jakim rzeczywiście na to zasługuje⁵⁴. Jak zauważa M. Emberland, tam, gdzie organ traktatowy sam przyjął metodologię interpretacyjną odchodzącą od reguł Konwencji wiedeńskiej, argument za przypisaniem jego wypowiedziom „znaczonej wagi” jest odpowiednio słabszy⁵⁵.

2. Komitet Praw Człowieka ONZ i Komentarz ogólny nr 36

Wyrazistym przykładem stanowiska organu traktatowego, które wykracza poza tekst interpretowanego traktatu, jest Komentarz ogólny nr 36 Komitetu Praw Człowieka ONZ,

⁵³ Op. cit., *Right to Strike under ILO Convention No. 87* (Advisory Opinion), § 117; Op. cit., M. Emberland.

⁵⁴ Op. cit., M. Emberland.

⁵⁵ Ibidem.

przyjęty 30 października 2018 r. w związku z art. 6 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych (dalej jako: „MPPOiP”), poświęconym prawu do życia⁵⁶.

Należy podkreślić, że podstawowym zadaniem organów traktatowych ONZ jest badanie sprawozdań przedkładanych przez państwa-strony oraz wydawanie w związku z nimi sugestii i zaleceń – nie zaś zmienianie treści traktatów, na podstawie których zostały powołane, ustanawianie w nich nowych przepisów, dokonywanie ich wiążącej wykładni czy wydawanie innych autorytatywnych rozstrzygnięć⁵⁷. Komentarz ogólny nr 36 nie jest w tym względzie wyjątkiem - jego przyjęcie nie rozszerza zakresu kompetencji Komitetu, który wynika wyłącznie z samego Paktu i pozostaje ograniczony do funkcji nadzorczej, nie prawodawczej.

Punkt 8 tego dokumentu formułuje wobec państw-stron postulat zapewnienia „bezpiecznego, legalnego i skutecznego dostępu do aborcji” w sytuacjach zagrożenia życia lub zdrowia kobiety w ciąży oraz w sytuacjach, w których donoszenie ciąży wiązałoby się z „istotnym bólem lub cierpieniem”, nakładając na państwa również obowiązek usunięcia barier w dostępie do aborcji, w tym barier wynikających z klauzuli sumienia lekarzy⁵⁸.

Tekst art. 6 ust. 1 MPPOiP, do którego rzekomo odnosi się ten postulat, stanowi jednak jedynie, że „każda istota ludzka ma przyrodzone prawo do życia”, oraz że prawo to podlega ochronie ustawowej, a nikt nie może być samowolnie pozbawiony życia⁵⁹. Przepis ten nie

⁵⁶ Human Rights Committee, *General comment No. 36 (2018) on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights, on the right to life*, UN Doc. CCPR/C/GC/36, https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CCPR/CCPR_C_GC_36.pdf, (dostęp: 04.08.2026).

⁵⁷ A. Kubacka, *Aborcja a prawo międzynarodowe* [w:] J. Kwaśniewski, M. Olszówka (red.), *Ochrona życia ludzkiego na prenatalnym etapie rozwoju. Aspekty społeczne, medyczne i prawne*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris, Warszawa 2024, s. 575, <https://wydawnictwo.ordoiuris.pl/index.php/books/en/catalog/view/43/72/246>, (dostęp: 10.08.2026).

⁵⁸ Ibidem, pkt 8.

⁵⁹ Zob. Międzynarodowy Pakt PRAW OBYWATELSKICH I POLITYCZNYCH otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167), art. 6.

definiuje zakresu podmiotowego pojęcia „istoty ludzkiej” i tym bardziej nie wskazuje na istnienie jakiegokolwiek uprawnienia do przerywania cudzego życia w fazie prenatalnej.

Fakt, że mamy w przypadku tego Komentarza do czynienia z realnym rozszerzeniem, a nie wyłącznie z odczytaniem istniejącej już normy, przyznaje nawet Sarah Joseph – współautorka jednego z najczęściej cytowanych komentarzy do Paktu – w swojej analizie Komentarza ogólnego nr 36. Już sam tytuł jej artykułu jest bardzo wymowny, bowiem wprost wskazuje, że Komentarz ogólny nr 36 rozszerza wcześniejsze rozumienie „prawa do życia” w ramach Paktu⁶⁰.

W procesie przyjmowania Komentarza ogólnego nr 36 wyjątkowo wyraźnie przejawiał się brak porozumienia stron Paktu wymagany przez art. 31 ust. 3 lit. b KWPT. Po pierwszym czytaniu projektu w lipcu 2018 r. szereg państw-stron – w tym Polska – zakwestionowało kompetencję Komitetu do reinterpretowania prawa do życia w sposób obejmujący dostęp do aborcji, zastrzegając, że Komentarz ogólny nie może w żaden sposób tworzyć zobowiązania do traktowania aborcji jako uprawnienia z zakresu zdrowia reprodukcyjnego⁶¹. Sprzeciw ten – analogicznie do sprzeciwu części państw-stron Konwencji nr 87 wobec rozszerzającej interpretacji prawa do strajku – wyklucza uznanie stanowiska Komitetu Praw Człowieka ONZ za praktykę późniejszą w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT.

Zgodnie z wykładnią, którą Trybunał stosuje konsekwentnie od sprawy Diallo, brak jednomyślności lub przynajmniej braku wyraźnego sprzeciwu istotnej części państw-stron przesądza o niemożności ustanowienia w ten sposób porozumienia interpretacyjnego. Komentarz ogólny nr 36 może więc funkcjonować co najwyżej jako środek posiłkowy

⁶⁰ S. Joseph, *Extending the Right to Life Under the International Covenant on Civil and Political Rights: General Comment 36*, „Human Rights Law Review” 2019, t. 19, nr 2, s. 347–368.

⁶¹ Population Research Institute, *Nations Push Back against U.N. Human Rights Committee Attempt to Redefine the ‘Right to Life’*, <https://www.pop.org/nations-push-back-u-n-human-rights-committee-attempt-redefine-right-life/>, (dostęp: 04.08.2026).

z art. 32 KWPT – bez mocy wiążącej dla sądu czy organu władzy publicznej, który go stosuje.

3. Komitet CEDAW i pozostałe organy traktatowe

Ten sam, opisany wyżej mechanizm stosuje się oczywiście także do stanowisk Komitetu do spraw Likwidacji Dyskryminacji Kobiet (dalej jako: „CEDAW”), powołanego na podstawie Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r. Należy zaznaczyć, że akt ten nie odnosi się w żadnym miejscu do zagadnienia aborcji, nie definiuje pojęcia „zdrowia reprodukcyjnego” i nie zawiera żadnego postanowienia, z którego takie prawo mogłoby zostać wywiedzione w drodze wykładni językowej.

Pomimo tego, Komitet CEDAW opublikował w lutym 2014 r. stanowisko, w którym wprost wezwał państwa-strony do zalegalizowania aborcji co najmniej w przypadkach gwałtu, kazirodztwa, zagrożenia życia lub zdrowia matki oraz ciężkich wad płodu, a także do usunięcia sankcji karnych wobec kobiet poddających się aborcji⁶². Ponieważ jednak – jak wykazano wyżej – zadaniem komitetów traktatowych jest badanie sprawozdań państw-stron i wydawanie w związku z nimi zaleceń, nie zaś ustanawianie nowych zobowiązań ani dokonywanie wiążącej wykładni traktatu, stanowisko to należy uznać wyłącznie za wyraz opinii członków Komitetu, pozbawiony mocy tworzącej zobowiązanie międzynarodowe⁶³.

Znamienne jest przy tym, że stanowiska poszczególnych komitetów ONZ w tej materii bywają ze sobą sprzeczne – co stanowi kolejny argument za odmówieniem im mocy wiążącej. Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych, powołany na podstawie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych z 2006 r., w opinii z 2017 r. uznał aborcję eugeniczną za formę dyskryminacji osób z niepełnosprawnościami, wskazując, że

⁶² United Nations, Committee on the Elimination of Discrimination against Women, *Statement of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women on sexual and reproductive health and rights: Beyond 2014 ICPD review, Fifty-seventh session, 10–28 February 2014*, <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CEDAW/Statements/SRHR26Feb2014.pdf>, (dostęp: 10.08.2026).

⁶³ Op. cit., A. Kubacka.

przerwanie ciąży z powodu wad rozwojowych podejrzewanych u dziecka poczętego jest sprzeczne z tą Konwencją⁶⁴ – stanowisko diametralnie odmienne od tego zajętego przez Komitet CEDAW trzy lata wcześniej. Ta rozbieżność sama w sobie potwierdza, że wypowiedzi komitetów traktatowych nie wyrażają jednolitego stanowiska prawa międzynarodowego, lecz partykularne poglądy poszczególnych gremiów eksperckich, pozbawione mocy wiążącej.

Podobnie jest z uwagami końcowymi i rekomendacjami formułowanymi przez pozostałe komitety traktatowe ONZ wobec poszczególnych państw-stron, w tym Polski, w których komitety powołują się na własne wcześniejsze wypowiedzi jako na źródło zobowiązań, mimo że wypowiedzi te nie są, same w sobie, ani porozumieniem, ani praktyką stron w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b KWPT.

Instytut Ordo Iuris od lat zwracał uwagę, że postulaty dotyczące „zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego” formułowane w dokumentach programowych ONZ, takich jak Program Działania Międzynarodowej Konferencji na temat Ludności i Rozwoju z Kairu z 1994 r., mają charakter jedynie politycznych zobowiązań pozostawionych swobodnej ocenie państw – nie zaś charakter prawnie wiążący. Program ten w punktach 7.24 i 8.25 wprost zastrzega, że aborcja nie powinna być promowana jako metoda planowania rodziny, a rządy powinny podejmować kroki w celu udzielenia kobietom pomocy w unikaniu aborcji⁶⁵.

Opinia doradcza MTS z 21 maja 2026 r. wzmacnia prezentowane dotychczas przez Instytut Ordo Iuris stanowisko, bowiem **nawet gdyby przyjąć, że wypowiedzi organów traktatowych ONZ mają silniejsze zakotwiczenie normatywne niż niewiążące dokumenty programowe konferencji międzynarodowych – i tak nie mogłyby one**

⁶⁴ United Nations, Committee on the Rights of Persons with Disabilities, *Comments on the draft General Comment No. 36 of the Human Rights Committee on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights* (2017), <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CCPR/GCArticle6/CRPD.docx>, (dostęp: 10.08.2026).

⁶⁵Op. cit., Instytut Ordo Iuris.

wiązać państw w zakresie wykraczającym poza to, co wynika z reguł wykładni skodyfikowanych w Konwencji wiedeńskiej.

4. Doktryna prawa międzynarodowego o mocy wiążącej wypowiedzi organów traktatowych

Pytanie o moc wiążącą wypowiedzi organów traktatowych ONZ jest od pewnego czasu przedmiotem intensywnej debaty w międzynarodowej literaturze prawa międzynarodowego.

L. Borlini i L. Crema, zastanawiając się, czy wypowiedzi organów traktatowych praw człowieka to autorytatywne interpretacje, czy raczej *mission éducatrice* – działalność edukacyjna, wyjaśniająca i propagująca określone rozumienie traktatu, lecz nietworząca przez to nowego prawa, zwracają uwagę, że analiza legalnego statusu takich wypowiedzi (w odróżnieniu od analizy ich wpływu na praktykę krajową) była w doktrynie zaniedbywana⁶⁶. Obecnie jednak, wobec faktu, że wypowiedzi tych jest obiektywnie wiele, a nierzadko poszczególne organy wydają wypowiedzi sprzeczne, w ogóle nie dziwi, debata wokół tego tematu jest coraz ciekawsza.

H. Keller i L. Grover, analizując legitymację uwag ogólnych Komitetu Praw Człowieka, wskazują, że o ich sile przekonywania decyduje nie forma, w jakiej zostały przyjęte, lecz jakość argumentacji – a to oznacza, że uwaga ogólna pozbawiona rzetelnego uzasadnienia prawnego ma niewielką wartość interpretacyjną, niezależnie od tego, jak autorytatywnie brzmi⁶⁷.

⁶⁶ L. Borlini, L. Crema, *The Legal Status of Decisions by Human Rights Treaty Bodies: Authoritative Interpretations or Mission Éducatrice?*, w: G. Ziccardi Capaldo (red.), *The Global Community Yearbook of International Law and Jurisprudence 2019*, Oxford University Press, New York 2020.

⁶⁷ H. Keller, L. Grover, *General Comments of the Human Rights Committee and their Legitimacy*, w: H. Keller, G. Ulfstein (red.), *UN Human Rights Treaty Bodies: Law and Legitimacy*, Cambridge University Press, Cambridge 2012, s. 116–198.

Jednocześnie, M. Lesch i N. Reiners opisują uwagi ogólne jako z definicji „prawnie niewiążące wyjaśnienia zobowiązań traktatowych” (*legally non-binding clarifications of treaty obligations*), które komitety traktatowe wykorzystują, by nieformalnie kształtować rozwój prawa międzynarodowego – z pełną świadomością, że ich wypowiedzi będą cytowane, wdrażane i rozwijane przez inne instytucje, choćby formalnie nie miały mocy wiążącej⁶⁸.

Głosy te potwierdzają linię interpretacyjną zawartą w opinii z 21 maja 2026 r.: uwagi ogólne i inne wypowiedzi organów traktatowych są z definicji niewiążące, a ich autorytet – jeśli już go mają – wynika z siły argumentacji, nie z samego faktu ich przyjęcia przez komitet ekspertów.

Z drugiej strony, w doktrynie pojawiają się także głosy takie jak R. Cook i B. Dickens, którzy argumentują, że restrykcyjne przepisy aborcyjne pozostają w sprzeczności ze zobowiązaniami państw wynikającymi z traktatów praw człowieka – w szczególności z zakazem dyskryminacji oraz z prawem do zdrowia – a organy traktatowe, formułując w tym zakresie swoje stanowiska, jedynie doprecyzowują treść już istniejących zobowiązań⁶⁹.

Twierdzenie, zgodnie z którym przepisy w pełni chroniące życie od poczęcia mogą kolidować z zakazem dyskryminacji lub z prawem do zdrowia w konkretnych, szczególnych okolicznościach bywa przedmiotem sporu prowadzonego w ramach wykładni z art. 31–32 KWPT. Warto jednak zauważyć, że ten sam standard niedyskryminacji da się odczytać w przeciwnym kierunku.

⁶⁸ M. Lesch, N. Reiners, *Informal human rights law-making: How treaty bodies use ‘General Comments’ to develop international law*, „Global Constitutionalism”, opublikowano online 7 marca 2023 r., <https://www.cambridge.org/core/journals/global-constitutionalism/article/informal-human-rights-lawmaking-how-treaty-bodies-use-general-comments-to-develop-international-law/7D1E7EF25889DDD944D8FB2691AA36A7>, (dostęp: 04.08.2026).

⁶⁹ R.J. Cook, B.M. Dickens, *Human Rights Dynamics of Abortion Law Reform*, „Human Rights Quarterly” 2003, t. 25, nr 1, s. 1–59.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

MPPOiP, przyznając prawo do życia „każdej istocie ludzkiej” (art. 6 ust. 1 MPPOiP) i zakazując dyskryminacji ze względu na urodzenie lub jakikolwiek inny status (art. 24 i 26 MPPOiP), nie zawiera klauzuli wyłączającej z tej ochrony dzieci w prenatalnej fazie rozwoju. Odmienne traktowanie tej kategorii ludzi - czyli odebranie im ochrony przysługującej „każdej istocie ludzkiej” wyłącznie ze względu na etap rozwoju - wymagałoby wyraźnego uzasadnienia w tekście traktatu, którego Pakt nie zawiera⁷⁰.

Innymi słowy, zarówno teza, że prawo zakazujące aborcji dyskryminuje kobiety, jak i teza przeciwna - że dopuszczenie aborcji dyskryminuje dzieci nienarodzone ze względu na etap rozwoju - znajdują punkt zaczepienia w tekście tych samych przepisów o zakazie dyskryminacji. Rozwiązaniem tego problemu wydaje się być stosunkowo proste odniesienie do hierarchii, w której - co do zasady - prawo do życia wydaje się jednak stać najwyżej, jako prawo absolutnie podstawowe i w praktyce warunkujące możliwość korzystania z innych praw człowieka.

Warto w tym kontekście zwrócić także uwagę na orzecznictwo organów traktatowych, które często wykorzystywane jest w celu poparcia tezy o dyskryminującym charakterze prawa chroniącego życie od poczęcia. Najczęściej przywoływanym przykładem jest decyzja Komitetu Praw Człowieka ONZ z 2016 r. w sprawie Amanda Jane Mellet przeciwko Irlandii, w której - jak się powszechnie twierdzi - Komitet miał uznać irlandzki zakaz aborcji eugenicznej za sprzeczny z Paktem. **Uważna lektura tej decyzji nie potwierdza jednak takiego wniosku**⁷¹. Komitet, uznając skargę w zakresie art. 7 Paktu, wskazał przede wszystkim na trudności w uzyskaniu przez skarżącą wiedzy o możliwości legalnego przerwania ciąży poza granicami kraju - mimo że przekazywanie takich informacji nie było w Irlandii penalizowane - oraz na nieudzielenie jej pomocy medycznej już po przerwaniu ciąży. To te okoliczności, nie zaś sam zakaz aborcji eugenicznej, Komitet uznał za „okrutne,

⁷⁰ Op. cit., A. Kubacka.

⁷¹ Decyzja Komitetu Praw Człowieka ONZ z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie *Amanda Jane Mellet przeciwko Irlandii*, CCPR/C/116/D/2324/2013, pkt 7.4--7.11, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/Mellet_v_Ireland.pdf, (dostęp: 10.08.2026).

nieludzkie lub poniżające traktowanie”. Podobnie ingerencję w prawo do prywatności (art. 17 Paktu) Komitet odniósł do nieprzekazania informacji o możliwości przerwania ciąży, nie zaś do samego zakazu jako takiego, a zarzut dyskryminacji (art. 26 Paktu) uznał w związku z tym, że państwo zagwarantowało opiekę kobiecie po poronieniu lub porodzie martwego dziecka, pozostawiając bez wsparcia kobietę, która przerwała ciążę za granicą - mimo że takie przerwanie ciąży nie było czynem penalizowanym⁷². **Komitet wskazał wprowadzić, że dekryminalizacja aborcji byłaby środkiem zaradczym wobec stanów faktycznych podobnych do sprawy Mellet, nie jest to jednak równoznaczne z uznaniem, że sam zakaz aborcji eugenicznej *per se* naruszał którekolwiek z powołanych postanowień Paktu.**

Wracając do argumentacji R. Cook i B. Dickens, twierdzenie, że stanowisko organu traktatowego w danej sprawie samo przez się doprecyzowuje treść zobowiązania, wiążąc państwo niezależnie od tego, czy zgodziło się ono na taką interpretację, jest twierdzeniem o rzekomej mocy prawnej wypowiedzi organu nadzorczego. **W świetle opinii doradczej MTS z 21 maja 2026 r. teza ta nie jest w stanie się utrzymać, bowiem, jak już wiemy, sam fakt, że komitet uznał określoną interpretację za trafną, nie czyni z niej porozumienia stron.** Żeby tak się stało, potrzeba czegoś więcej: praktyki samych państw, która potwierdza tę interpretację i której – jak wykazano wyżej – wyraźnie brakuje tam, gdzie istotna liczba państw-stron zgłasza sprzeciw.

5. Głos polskiej doktryny prawa międzynarodowego

Warto zauważyć, że teza o ograniczonej wartości interpretacyjnej stanowisk Komitetu Praw Człowieka ONZ w zakresie ochrony życia w fazie prenatalnej była formułowana w polskiej doktrynie jeszcze przed przyjęciem Komentarza ogólnego nr 36.

⁷² Op. cit., A. Kubacka.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

W 2017 r. J. Roszkiewicz poddał analizie decyzję Komitetu Praw Człowieka ONZ z 24 października 2005 r. w sprawie Karen Noella Llantoy Huaman przeciwko Peru⁷³.

W swoim artykule zwrócił uwagę, że Komitet – uznając w tej sprawie odmowę przerwania ciąży cierpiącej na bezmózgowie za naruszenie zakazu okrutnego i niehumanitarnego traktowania z art. 7 Paktu – w ogóle nie odniósł się do zakresu podmiotowego prawa do życia z art. 6 Paktu, a swojego rozstrzygnięcia w tym zakresie w żaden sposób nie uzasadnił. **Stąd wniosek, że orzecznictwo Komitetu ma niewielką użyteczność dla rozwiązywania problemów interpretacyjnych związanych z art. 6 ust. 1 Paktu, ponieważ Komitet w ogóle nie wskazuje podstawy prawnej dla formułowanego przez siebie prawa do tzw. legalnej aborcji**⁷⁴.

Tę samą obserwację autor odnosi do uwag końcowych Komitetu wydanych wobec siódmego sprawozdania okresowego Rzeczypospolitej Polskiej za lata 2008–2015, w których Komitet wezwał polskie władze do zagwarantowania kobietom skutecznego dostępu do bezpiecznej legalnej aborcji w całym kraju, nie wskazując przy tym podstawy prawnej tego wezwania w tekście samego Paktu⁷⁵.

Uwagi te zyskują na znaczeniu w świetle opinii doradczej MTS w sprawie *Right to Strike*. Skoro nawet w pełni uzasadniona, konsekwentna i wielokrotnie powtarzana wypowiedź organu nadzorczego, jak w przypadku organów MOP dotyczących prawa do strajku, nie tworzy sama w sobie porozumienia interpretacyjnego stron, to tym bardziej takiego skutku nie mogą wywołać wypowiedzi organu traktatowego, które w ogóle nie zawierają uzasadnienia prawnego.

⁷³ Op. cit., J. Roszkiewicz, s. 109; Decyzja Komitetu Praw Człowieka ONZ z dnia 24 października 2005 r. w sprawie Karen Noella Llantoy Huaman przeciwko Peru, U.N. Doc. CCPR/C/85/D/1153/2003.

⁷⁴ Op. cit., J. Roszkiewicz, s. 109–110.

⁷⁵ Ibidem, przypis 79.

6. *San José Articles* – deklaracja z 2011 r.

Tezę o braku podstaw dla twierdzenia o istnieniu „prawa do aborcji” w prawie międzynarodowym stanowczo popiera również stanowisko przedstawione w tzw. *San José Articles* – deklaracji przyjętej w marcu 2011 r. przez grupę 31 ekspertów prawa międzynarodowego, prawa konstytucyjnego, medycyny i polityki publicznej, a następnie zaprezentowanej na forum ONZ i Parlamentu Europejskiego⁷⁶.

Artykuł 7 tej deklaracji stanowi, że „[z]apewnienia przez międzynarodowe agencje lub organy pozarządowe, że aborcja jest prawem człowieka są fałszywe i powinny być odrzucone. Nie istnieje żadne międzynarodowe zobowiązanie prawne do umożliwiania dostępu do aborcji na podstawie jakichkolwiek przesłanek, w tym m.in. przesłanek: zdrowia, prywatności, seksualnej autonomii lub braku dyskryminacji.”⁷⁷

San José Articles nie są źródłem prawa międzynarodowego, dokumentują jednak stanowisko wykwalifikowanego środowiska eksperckiego, które – zgodnie z art. 38 ust. 1 lit. d Statutu MTS – może być traktowane jako środek pomocniczy do ustalania norm prawnych.

⁷⁶ United Nations, *Press Conference on Launch of ‘San Jose Articles’*, 6 października 2011 r., https://press.un.org/en/2011/111006_Holy_See.doc.htm, (dostęp: 04.08.2026); The San José Articles, https://sanjosearticles.com/?page_id=47, (dostęp: 04.08.2026).

⁷⁷ Artykuły z San José, art. 7, https://sanjosearticles.com/?page_id=502&lang=pl, (dostęp: 10.08.2026); Christian Medical Fellowship, *The San Jose Articles: saying ‘no’ to abortion as an International Human Right*, <https://www.cmf.org.uk/the-san-jose-articles-saying-no-to-abortion-as-an-international-human-right/>, (dostęp: 04.08.2026).

IV. Wnioski

Opinia doradcza Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości z 21 maja 2026 r. w sprawie *Right to Strike under ILO Convention No. 87* dotyczy formalnie sporu o zakres ochrony przyznanej przez jedną konwencję Międzynarodowej Organizacji Pracy.

Znaczenie tej opinii jest jednak znacznie bardziej doniosłe, bowiem MTS jednoznacznie wyjaśnił, że wypowiedzi organów nadzorujących wykonywanie traktatów nie stanowią same w sobie „praktyki późniejszej” w rozumieniu art. 31 ust. 3 lit. b Konwencji wiedeńskiej o prawie traktatów i nie tworzą automatycznie porozumienia stron co do jego wykładni.

Ustalenie to jest istotne w uwagi na to, że wyszło z samego Trybunału. Nie jest jednak wyjątkiem, czy nowością w orzecznictwie międzynarodowym. Potwierdza i systematyzuje linię, którą sam Trybunał zarysował już w sprawie *Diallo* (2010 r.) i w sprawie *Whaling in the Antarctic* (2014 r.), a którą Komisja Prawa Międzynarodowego opisała w Konkluzjach z 2018 r.

Podobne wnioski – choć niekiedy dochodzą do nich z innych perspektyw – wyciągają przedstawiciele doktryny prawa międzynarodowego analizujący legitymację uwag ogólnych organów traktatowych ONZ.

Zastosowanie tej metodologii do stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka ONZ prowadzi do wniosku, że teza o istnieniu tzw. „prawa do aborcji”, formułowana przez organy takie jak Komitet Praw Człowieka ONZ w Komentarzu ogólnym nr 36 z 2018 r., czy Komitet CEDAW, nie znajduje podstawy w obowiązujących traktatach i nie tworzy dla państw-stron zobowiązania międzynarodowego.

Choć stanowisko przeciwne – wedle którego wypowiedzi takich organów mają moc wiążąco - również ma swoich zwolenników, to przedstawiana przez nich argumentacja nie znajduje przekonujących podstaw merytorycznych. Powoływanie się na stanowiska

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

komitetów traktatowych jako na samoistne, wiążące źródło zobowiązań w tym zakresie jest błędem metodologicznym, który – po opinii doradczej MTS z 21 maja 2026 r. – nie znajduje już żadnego oparcia w autorytatywnej wykładni prawa międzynarodowego.

Konsekwencją powyższych ustaleń jest to, że państwa-strony traktatów, w tym Polska, zachowują swobodę suwerennego kształtowania krajowych regulacji dotyczących ochrony życia w fazie prenatalnej, o ile regulacje te pozostają w zgodzie z tekstem traktatów odczytywanym zgodnie z regułami Konwencji wiedeńskiej.

Kwestia charakteru prawnego stanowisk organów traktatowych systemu ochrony praw człowieka nie jest całkowicie wyczerpana – pozostaje przedmiotem dalszej debaty doktrynalnej, zwłaszcza co do kryteriów, według których należy oceniać wagę poszczególnych kategorii ich wypowiedzi (formuła „znacznej wagi”).

W zakresie rzekomej wiążącej mocy stanowisk komitetów ONZ – niezależnie od dziedziny prawa międzynarodowego, w której takie stanowiska są formułowane - opinia doradcza w sprawie *Right to Strike under ILO Convention No. 87* wydaje się jednak zamykać dyskusję.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Bibliografia

I. Orzecznictwo i decyzje organów międzynarodowych

Ahmadou Sadio Diallo (Republika Gwinei v. Demokratyczna Republika Konga), wyrok z 30 listopada 2010 r., I.C.J. Reports 2010, <https://www.icj-cij.org/case/103>, (dostęp: 04.08.2026).

Committee on the Elimination of Racial Discrimination, *Admissibility of the Inter-state communication submitted by Qatar against the United Arab Emirates* (2019), <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CERD/CERD-C-99-4.pdf>, (dostęp: 06.08.2026).

Decyzja Komitetu Praw Człowieka ONZ z dnia 24 października 2005 r. w sprawie Karen Noella Llantoy Huaman przeciwko Peru, U.N. Doc. CCPR/C/85/D/1153/2003.

Decyzja Komitetu Praw Człowieka ONZ z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie Amanda Jane Mellet przeciwko Irlandii, CCPR/C/116/D/2324/2013, [https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/Mellet v Ireland.pdf](https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/Mellet_v_Ireland.pdf), (dostęp: 10.08.2026).

ICJ, *Application of the International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (Qatar v. United Arab Emirates), Preliminary Objections*, <https://icj-web.lemna.un-icc.cloud/sites/default/files/case-related/172/172-20210204-JUD-01-00-EN.pdf>, (dostęp: 06.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/case/191>, (dostęp: 04.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), declaration of Judge Bhandari, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-06-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), dissenting opinion of Judge Abraham, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-04-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), dissenting opinion of Judge Hmoud, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-11-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), dissenting opinion of Judge Tomka, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/case/191>, (dostęp: 08.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

[cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-03-en.pdf](https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-03-en.pdf), (dostęp: 08.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), dissenting opinion of Judge Xue, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-05-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

Right to Strike under ILO Convention No. 87 (Advisory Opinion), separate opinion of Judge Nolte, International Court of Justice, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-adv-01-07-en.pdf>, (dostęp: 08.08.2026).

Whaling in the Antarctic (Australia v. Japonia: Nowa Zelandia interweniująca), wyrok z 31 marca 2014 r., I.C.J. Reports 2014.

II. Akty prawne i dokumenty urzędowe

Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948 (No. 87), International Labour Organization.

Konwencja wiedeńska o prawie traktatów, sporządzona w Wiedniu dnia 23 maja 1969 r. (Dz.U. z 1990 r., nr 74, poz. 439).

Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych, otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz.U. z 1977 r., nr 38, poz. 167).

III. Materiały i dokumenty instytucjonalne

ASIL, *ICJ Recognizes Right to Strike Under Convention No. 87*, <https://asil.org/ilib/icj-recognizes-right-to-strike-under-convention-no-87/>, (dostęp: 04.08.2026).

Christian Medical Fellowship, *The San Jose Articles: saying 'no' to abortion as an International Human Right*, <https://www.cmf.org.uk/the-san-jose-articles-saying-no-to-abortion-as-an-international-human-right/>, (dostęp: 04.08.2026).

Human Rights Committee, *General comment No. 36 (2018) on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights, on the right to life*, UN Doc. CCPR/C/GC/36, https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CCPR/CCPR_C_GC_36.pdf, (dostęp: 04.08.2026).

Instytut Ordo Iuris, „Prawo do aborcji” nie ma podstaw w traktatach międzynarodowych. Stanowisko Ordo Iuris dla Komisji ONZ, <https://ordoiuris.pl/informacje-prasowe/prawo-do-aborcji-nie-ma-podstaw-w-traktatach-miedzynarodowych-stanowisko-ordo-iuris-dla-komisji-onz/>, (dostęp: 04.08.2026).

International Court of Justice, Communiqué No. 2026/15, 21 maja 2026 r., <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/191/191-20260521-pre-01-00-en.pdf>, (dostęp: 04.08.2026).

International Labour Organization, *ILO receives International Court of Justice Advisory Opinion on Convention No. 87 and the right to strike*, <https://www.ilo.org/resource/news/ilo-receives-international-court-justice-advisory-opinion-convention-no-87>, (dostęp: 04.08.2026).

International Labour Organization, *Interpretation of Convention No. 87 with respect to the right to strike*, <https://www.ilo.org/topics-and-sectors/freedom-association/interpretation-convention-no-87-respect-right-strike>, (dostęp: 04.08.2026).

International Law Commission, *Draft conclusions on subsequent agreements and subsequent practice in relation to the interpretation of treaties, with commentaries*, w: Report of the International Law Commission, Seventieth session (2018), A/73/10, <https://legal.un.org/ilc/reports/2018/english/chp4.pdf>, (dostęp: 04.08.2026).

International Law Commission, *Subsequent agreements and subsequent practice in relation to interpretation of treaties*, Summaries of the Work of the International Law Commission, https://legal.un.org/ilc/summaries/1_11.shtml, (dostęp: 04.08.2026).

Newswise, *Understanding Convention No. 87 and the Right to Strike*, <https://www.newswise.com/articles/understanding-convention-no-87-and-the-right-to-strike>, (dostęp: 04.08.2026).

Population Research Institute, *Nations Push Back against U.N. Human Rights Committee Attempt to Redefine the 'Right to Life'*, <https://www.pop.org/nations-push-back-u-n-human-rights-committee-attempt-redefine-right-life/>, (dostęp: 04.08.2026).

The San José Articles, https://sanjosearticles.com/?page_id=47, (dostęp: 04.08.2026).

United Nations, Committee on the Elimination of Discrimination against Women, *Statement of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women on sexual and reproductive health and rights: Beyond 2014 ICPD review*, Fifty-seventh session, 10–28 February 2014, https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/HRBodies/CEDAW/Statements/SRH_R26Feb2014.pdf, (dostęp: 10.08.2026).

United Nations, Committee on the Rights of Persons with Disabilities, *Comments on the draft General Comment No. 36 of the Human Rights Committee on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights* (2017), <http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CCPR/GCArticle6/CRPD.docx>, (dostęp: 10.08.2026).

United Nations, *In progress at UNHQ*, <https://press.un.org/en/2016/gal3531.doc.htm>, (dostęp: 04.08.2026).

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

United Nations, *Press Conference on Launch of 'San Jose Articles'*, 6 października 2011 r., https://press.un.org/en/2011/111006_Holy_See.doc.htm, (dostęp: 04.08.2026).

United States Department of State, *US comments on the ILC Draft on Subsequent Agreements and Subsequent Practice*, <https://2017-2021.state.gov/wp-content/uploads/2019/10/US-comments-on-the-ILC-Draft-on-Subsequent-Agreements-.pdf>, (dostęp: 04.08.2026).

IV. Literatura

Arato, J., *Subsequent Practice in the Whaling Case, and What the ICJ Implies about Treaty Interpretation in International Organizations*, „EJIL: Talk!”, 31 marca 2014 r., <https://www.ejiltalk.org/subsequent-practice-in-the-whaling-case-and-what-the-icj-implies-about-treaty-interpretation-in-international-organizations/>, (dostęp: 04.08.2026).

Arato, J., Uriburu, J., *Treaty Interpretation in the ICJ's Opinion on the Right to Strike*, „EJIL: Talk!”, 28 maja 2026 r., <https://www.ejiltalk.org/treaty-interpretation-in-the-icjs-opinion-on-the-right-to-strike/>, (dostęp: 04.08.2026).

Borlini, L., Crema, L., *The Legal Status of Decisions by Human Rights Treaty Bodies: Authoritative Interpretations or Mission Éducatrice?*, w: G. Ziccardi Capaldo (red.), *The Global Community Yearbook of International Law and Jurisprudence 2019*, Oxford University Press, New York 2020.

Cogan, J.K., *The 2010 Judicial Activity of the International Court of Justice*, „American Journal of International Law” 2011, t. 105, s. 477, <https://www.cambridge.org/core/journals/american-journal-of-international-law/article/abs/2010-judicial-activity-of-the-international-court-of-justice/2C330F549356FB457B26E216B0EDB5C2>, (dostęp: 04.08.2026).

Cook, R.J., Dickens, B.M., *Human Rights Dynamics of Abortion Law Reform*, „Human Rights Quarterly” 2003, t. 25, nr 1, s. 1–59.

Emberland, M., *A Framework for the Weight of Treaty Body Output: The ICJ's Right to Strike Advisory Opinion*, „EJIL: Talk!”, 8 czerwca 2026 r., <https://www.ejiltalk.org/a-framework-for-the-weight-of-treaty-body-output-the-icjs-right-to-strike-advisory-opinion/>, (dostęp: 04.08.2026).

Espósito, C., *Who is the Final Interpreter in Human Rights: the ICJ v CERD?*, „EJIL: Talk!”, <https://www.ejiltalk.org/who-is-the-final-interpreter-in-human-rights-the-icj-v-cerd/>, (dostęp: 04.08.2026).

Joseph, S., *Extending the Right to Life Under the International Covenant on Civil and Political Rights: General Comment 36*, „Human Rights Law Review” 2019, t. 19, nr 2, s. 347–368.

Keller, H., Grover, L., *General Comments of the Human Rights Committee and their Legitimacy*, w: H. Keller, G. Ulfstein (red.), *UN Human Rights Treaty Bodies: Law and Legitimacy*, Cambridge University Press, Cambridge 2012, s. 116–198.

*Razem w obronie
życia, wolności, rodziny
i suwerenności!*

Kubacka, A., *Aborcja a prawo międzynarodowe*, w: J. Kwaśniewski, M. Olszówka (red.), *Ochrona życia ludzkiego na prenatalnym etapie rozwoju. Aspekty społeczne, medyczne i prawne*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu na rzecz Kultury Prawnej Ordo Iuris, Warszawa 2024, s. 553–595, <https://wydawnictwo.ordoiuris.pl/index.php/books/en/catalog/view/43/72/246>, (dostęp: 10.08.2026).

Lesch, M., Reiners, N., *Informal human rights law-making: How treaty bodies use ‘General Comments’ to develop international law*, „Global Constitutionalism”, opublikowano online 7 marca 2023 r., <https://www.cambridge.org/core/journals/global-constitutionalism/article/informal-human-rights-lawmaking-how-treaty-bodies-use-general-comments-to-develop-international-law/7D1E7EF25889DDD944D8FB2691AA36A7>, (dostęp: 04.08.2026).

Raffainer, S., *Organ Practice in the Whaling Case: Consensus and Dissent between Subsequent Practice, Other Practice and a Duty to Give Due Regard*, „European Journal of International Law” 2016, t. 27, nr 4, s. 1043–1059, <https://academic.oup.com/ejil/article/27/4/1043/2962223>, (dostęp: 04.08.2026).

Roszkiewicz, J., *Prawo nasciturusa do życia w prawie konstytucyjnym i prawie międzynarodowym*, „Forum Prawnicze” 2017, nr 4(42), s. 97–121, https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-31482631-e6a7-4d4a-b3c4-9021c54b634a/c/5_Roszkiewicz.pdf, (dostęp: 04.08.2026).

Zarbiyev, F., *Cutting off the King’s Head: Rethinking Authority in International Law*, „Journal of International Dispute Settlement” 2023, t. 14, nr 3, s. 285–304, <https://academic.oup.com/jids/article/14/3/285/7221370>, (dostęp: 04.08.2026).